

Fonaments de l'educació sociocomunitària

2013/2014

Codi: 101663

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació social	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Xavier Úcar Martínez

Correu electrònic: Xavier.Ucar@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

Aquesta assignatura és la fonamentació de la menció de 4rt Educació sociocomunitària, i està vinculada amb l'assignatura de segon semestre de tercer Desenvolupament cultural comunitari i amb l'optativa de 4rt Democràcia i participació social

1. Conèixer la història, la conceptualització bàsica de l'educació sociocomunitària i les seves relacions amb altres accions de l'univers educatiu.
2. Conèixer els fonaments teòrics de l'educació sociocomunitària
3. Conèixer les diferents tradicions acadèmiques i professionals de l'educació sociocomunitària.
4. Aprendre a dissenyar un projecte d'educació sociocomunitària en una realitat concreta.
5. Conèixer i saber aplicar els mètodes, tècniques i activitats d'educació sociocomunitària.
6. Conèixer experiències i projectes d'educació sociocomunitària

Competències

Educació social

- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa
- Fomentar l'autonomia dels participants i buscar un equilibri entre les seves funcions com a orientador,

facilitador i promotor de la dinàmica socioeducativa.

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).
- Utilitzar informació i coneixement de les diferents fonts i contextos (informes, articles, etc.) propis de les ciències socials.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar diferents tipus de comunitats i les principals característiques que les defineixen i configuren.
2. Analitzar experiències i projectes d'animació sociocultural i desenvolupament comunitari des de la perspectiva de diferents paradigmes teòrics.
3. Analitzar i crear propostes innovadores a partir de la investigació en l'àmbit de l'Educació Social.
4. Aportar idees viables per a la millora institucional.
5. Comprendre els marcs teòrics que possibiliten el desenvolupament d'accions responsables i sostenibles per valorar la responsabilitat individual i col·lectiva en la consecució d'un futur sostenible.
6. Conèixer i desenvolupar el pensament i raonament crític per analitzar la complexitat dels reptes i desafiaments de l'educació social.
7. Conèixer la conceptualització bàsica i les principals metodologies i tècniques de l'animació sociocultural i el desenvolupament comunitari.
8. Conèixer la dimensió pedagògica de la interacció amb els iguals i els adults i saber promoure la participació en activitats col·lectives, el treball cooperatiu i l'esforç individual mostrant una actitud ètica front als processos de mediació en diferents contextos i circumstàncies.
9. Conèixer la investigació existent sobre animació sociocultural i desenvolupament comunitari.
10. Conèixer la legislació bàsica que emmarca l'educació sociocomunitària.
11. Desenvolupar funcions professionals adaptades a les diferents situacions sociocomunitàries de manera que estimulin l'empoderament de les persones participants.
12. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i pensament científic per a la millora de l'acció professional.
13. Dissenyar activitats, programes i projectes d'animació sociocultural i desenvolupament comunitari.
14. Elaborar models de seqüències didàctiques per al foment de la llibertat democràtica, la igualtat de gènere, la justícia social i la solidaritat.
15. Fomentar l'educació democràtica de la ciutadania i la pràctica del pensament social crític fomentant la col·laboració amb les famílies, organismes i institucions amb incidència en la formació ciutadana.
16. Lliurar en temps i forma les activitats proposades.
17. Mantenir una actitud de respecte, pràctiques i comportaments que atenguin a l'equitat i inclusió.
18. Organitzar el treball de forma estructurada en relació a les demandes.
19. Realitzar diagnòstics institucionals capaços d'afavorir el canvi en els sistemes i processos de gestió
20. Treballar en equips multidisciplinars desenvolupant processos d'educació sociocomunitària.

Continguts

1. Conceptualització bàsica en educació sociocomunitària
2. Bases sociopedagògiques de l'acció en la comunitat
2.1. Educació comunitària, societat civil i xarxes socioculturals
2.2. Capital social i comunitat
2.3. Comunitats de pràctica
2.4. Acció comunitària i treball socioeducatiu en xarxa
3. La tradició francòfona: l'animació sociocultural
3.1. Corrents teòrico-pràctiques en l'animació sociocultural

- 3.2. La metodologia de l'animació sociocultural: tècniques i activitats
- 4. La tradició anglosaxona: el desenvolupament comunitari
 - 4.1. Comunitat, desenvolupament i canvi social
 - 4.2. Organització de la comunitat i desenvolupament comunitari
- 5. Disseny i avaluació participativa de projectes d'educació sociocomunitària
- 6. Experiències i projectes d'educació sociocomunitària

Metodologia

Relació d'Activitats:

- A) Treball de recerca, elaboració d'informació i aplicació de tècniques a l'aula (Grupal)
- B) Treball sobre pel·lícules (Grupal)
- C) Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària en una realitat concreta (Grupal)
- D) 2 exàmens parcials o un Examen final (individual)

Hi ha 35 hores de classe presencial i 10 h. de seminari en tres subgrups diferenciats.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes i seminaris	45	1,8	2, 9, 10, 11, 13, 20
Tipus: Supervisades			
Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària en una realitat concreta	30	1,2	2, 9, 10, 11, 13, 20
Tipus: Autònomes			
Estudi i recerca d'informació	75	3	2, 9, 10, 11, 13, 20

Avaluació

És requisit obligatori per accedir a l'avaluació final de l'assignatura haver fet una presentació en grup a l'aula d'una pel·lícula. L'assistència a les classes presencials (magistral/seminaris) de l'assignatura és obligatòria. Hi haurà control d'assistència. L'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de les classes, en cas contrari, es considerarà no presentat.

L'estudiant pot escollir dues maneres de fer l'avaluació de la part individual referida als exàmens: per parcials o amb un examen final. Un cop escollit un dels dos procediments no es pot canviar. Es considera que han escollit aquest mitjà els estudiants que es presentin al primer parcial (lliurin l'examen o no). La notes s'entregaran, com a molt tard, dues setmanes després de fer l'examen. Si es detecta plagi en qualsevol dels treballs els estudiants suspendran.

No hi ha recuperació dels exàmens parcials. Les notes obtingudes en els 2 parcials faran mitjana per la nota final. En aquesta matèria no hi ha recuperació.

Activitats d'Avaluació		% de la nota
PART GRUPAL	Treball de recerca, elaboració d'informació i aplicació de tècniques a l'aula	15%
	Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària en una realitat concreta	35%
PART INDIVIDUAL	Participació a l'aula i implicació en les dinàmiques	3%
	Autoavaluació	5%
	2 exàmens parcials o un Examen final	42%

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
2 exàmens parcials o un Examen final	42%	0	0	2, 4, 5, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20
Autoavaluació	5 %	0	0	2, 9, 10, 11, 13, 20
Disseny i elaboració d'un projecte d'educació sociocomunitària en una realitat concreta	35%	0	0	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 19, 20
Participació a l'aula i implicació en les dinàmiques	3 %	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 12
Treball de recerca, elaboració d'informació i aplicació de tècniques a l'aula	15 %	0	0	7, 9, 13, 14, 16

Bibliografia

Manuais i obres teòriques generals :

1. AAVV. (2001). Comunidad y cambio social. Teoría y praxis de la acción comunitaria. Madrid: Editorial Popular.
2. ANDER-EGG (1989) La animación y los animadores. Ed. Narcea. Madrid.
3. AYUSO, I. (2004) Animación sociocultural. Intervención multidisciplinar. Jaen: Formación Alcalá.
4. BARBERO, J.M.; CORTES, F. (2005) Trabajo comunitario, organización y desarrollo social. Madrid: Alianza.
5. CALVO, A. (2002), La animación sociocultural. Una estrategia educativa para la participación. Madrid:

Alianza

6. CIVIS, M. ; RIERA, J. (2007) La nueva pedagogía comunitaria. Un marco para la acción sociopedagógica e interprofesional. Valencia : Nau Llibres.
7. CHECKOWAY, B.N.; GUTIÉRREZ, L. M. (Eds.). (2009) Teoría y práctica de la participación juvenil y el cambio comunitario. Barcelona: Graò.
8. DELANTY, G. (2006) Community. Barcelona : Graò.
9. FIGUERAS, P. (2011) Los Técnicos Superiores en Animación Sociocultural y su inserción en el mercado de trabajo. Madrid: Editorial CCS.
10. FROUFE, S.; SANCHEZ, M.A. (1994) Construir la animación. Salamanca : Amaru.
11. GARCÍA ROCA, J. (2004) Políticas y programas de participación social. Madrid. Síntesis.
12. GILLET, J. C. (2006) La animación en la Comunidad. Un modelo de animación socioeducativa. Barcelona : Graò.
13. HERAS, P. (Coord.) y otros (2008). La acción política desde la comunidad. Barcelona: Graò.
14. HOMBRADOS, M.I. ; GARCÍA, M.A. ; LÓPEZ, T. (Coord.) (2006) Intervención social y comunitaria. Málaga : Ediciones Aljibe
15. LILLO, N. ; ROSELLO, E. (2001) Manual para el trabajo social comunitario. Madrid : Narcea.
16. LLENA, A.; PARCERISA, A.; ÚCAR, X. (2009) 10 Ideas clave. La acción comunitaria. Barcelona: Graò.
17. LOZANO, J. O. (2007) Jóvenes educadores. Tribus educadoras entre los lugares y las redes. Barcelona: Graò.
18. MARCHIONI, M. (Coord.) (2001) Comunidad y cambio social. Teoría y praxis de la acción comunitaria. Madrid: Popular.
19. PEÑA-LÓPEZ, I.; BALAGUÉ PUXAN, F. (coords.) Acción comunitaria en red. Barcelona: Graò.
20. PÉREZ SERRANO, G.; PÉREZ DE GUZMAN, Mª V. (2006) El animador. Buenas prácticas de acción sociocultural. Madrid: Narcea
21. PÉREZ SERRANO, G.; PÉREZ DE GUZMAN, Mª V. (2006) Qué es la animación sociocultural. Epistemología y valores. Madrid : Narcea
22. POSE, H.M. (2006) La cultura en las ciudades. Un quehacer cívico-social. Barcelona: Graò
23. SÁNCHEZ, A. (2007): Manual de psicología comunitaria. Un enfoque integrado. Madrid: Pirámide.
24. SANTIBÁÑEZ GRUBER, R.; MARTÍNEZ-PAMPLIEGA, A. (Coords.) (2013) La intervención comunitaria con adolescentes y familias en riesgo. Barcelona. Graó.
25. SARRATE, M.L. (Coord.) (2002), Programas de animación sociocultural. Madrid: UNED
26. SOLER, P. (Coord.) (2011) La animación sociocultural. Una estrategia para el desarrollo y el empoderamiento de comunidades. Barcelona: UOC.
27. TRILLA, J. (Coordinador) (1997). Animación sociocultural. Teorías, programas y ámbitos. Barcelona: Ariel.
28. ÚCAR, X. (Coord.) (2009) Enfoques y experiencias internacionales de acción comunitaria. Barcelona : Grao.
29. ÚCAR, X. (Edit.) (2005) Participación, animación e intervención socioeducativa. Actas del 1er. Congreso Internacional e Interdisciplinar. Ponencias y comunicaciones. Barcelona.
30. ÚCAR, X.; LLENA, A. (Coords.) (2006) Miradas y diálogos en torno a la acción comunitaria. Barcelona: Graò.
31. VENTOSA, V.J. (Coord.) (2008) Los agentes de la animación sociocultural. El papel de las instituciones, de la comunidad y de los profesionales. Madrid: Editorial CCS.
32. ZAMBRANO, A.; BERROETA, H. (Comps.) Teoría y práctica de la acción comunitaria. Aportes desde la psicología comunitaria. Santiago de Chile: Ril Editores.

Materials de disseny i metodologia de la intervenció

1. CARIDE, J.A. ; VIEITES, M.F. (Coord.) (2006) De la educación social a la animación teatral. Gijón : Trea S.L.
2. CASACUBERTA, D. ; RUBIO, N. ; SERRA, L. (Coord.) (2011) Acción cultural y desarrollo comunitario. Barcelona : Graò.
3. CASTRO, M.M. y otros (2007) La escuela en la comunidad. La comunidad en la escuela. Barcelona : Graò.
4. CEMBRANOS, F. y otros (1988) La animación sociocultural: una propuesta metodológica . Madrid: Popular.
5. DELTORO, E. (1991) Como hacer proyectos de animación. Zaragoza : Trajecte associats.
6. FRANCIA, A. y otros (1993) Análisis de la realidad. Ed. CCS. Madrid.
7. JARA, O. (1998) Para sistematizar experiencias. Una propuesta teórica y práctica. Costa Rica: Alforja

8. MARTÍ, J. ; PASCUAL, J. ; REBOLLO, O. (Coord.) (2005) Participación y desarrollo comunitario en medio urbano. Experiencias y reflexiones. Madrid : Ipala Editorial/Cimas.
9. PEREZ SERRANO, G. (1993) Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos. Madrid: Narcea.
10. PEREZ-CAMPANERO, M.P. (1991) Como detectar las necesidades de intervención socioeducativa. Madrid: Narcea.
11. RECIO, C. y otros (2009) Los bancos de tiempo. Barcelona: Grao.
12. VENTOSA, J.V. (2001) Desarrollo y evaluación de proyectos socioculturales. Madrid: CCS
13. VILLASANTE, T.R. y otros (Coord.) (2001) La investigación social participativa. Barcelona : El viejo Topo.

Llibres de tècniques d'intervenció

1. AGUILAR, M^a.J. (1991) Cómo animar un grupo. Barcelona : El Ateneo.
2. AREA, M. ; PARCERISA, A. ; RODRIGUEZ, J. (Coord.) (2010) Materiales y recursos didácticos en contextos comunitarios. Barcelona : Graò.
3. BASCONES, L.M. (1992) Juegos para la animación de ambientes. Madrid: CCS.
4. COSTA, M.;LOPEZ, E. (1991) Manual del educador social 1 y 2. Madrid: Ministerio de asuntos sociales.
5. CHAVES, A.; MESALLES, LL. (2001) El animador. Cómo organizar las actividades de los clientes en un hotel divertido. Barcelona: Laertes
6. FROUFE, S. (1998) Técnicas de grupo en animación comunitaria. Salamanca: Amaru.
7. GUTIERREZ, L. (1997) Métodos para la animación sociocultural. Madrid: CCS.
8. PEREZ SERRANO, G. (2000) Modelos de investigación cualitativa en Educación social y animación sociocultural. Aplicaciones prácticas. Madrid: Narcea
9. SANCHEZ, M. (1986) Metodología y práctica de la participación. Madrid: Popular.
10. UCAR, X. (1992) El teatro en la animación sociocultural. Zaragoza: Diagrama.
11. VILLASANTE, T.R. y otros (Coord.) (2001) Prácticas locales de creatividad social. Barcelona : El viejo Topo.
12. VILLASANTE, T.R. y otros (2000). La investigación social participativa. Construyendo ciudadanía 1. Madrid: El Viejo Topo
13. ZAMORA, A. (1993) Recursos lúdico-festivos. Madrid: CCS.

Revistes i enllaços web

1. Educación Social. Revista de Intervención socioeducativa. Institut de formació Pere Tarrés.
2. Pedagogia social. Revista Interuniversitaria. Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED)
3. Quaderns d'animació i educació social. <http://www.quadernsanimacio.com>
4. Quaderns d'educació social. Col·legi d'educadores i educadors socials de Catalunya
5. Community Development Journal
6. European Journal of Social work
7. Social work education
8. Social Education
9. International Journal of Social Education
10. El Pas. <http://www.diba.es/elpas/index.asp>
11. Fundació Jaume Bofill. <http://www.fbofill.cat/>
12. Eduso. Net el portal de l'educació social. <http://www.eduso.net/>
13. Dixit Centre de Documentació de Serveis Socials. <http://dixit.gencat.cat/portal/index.html>
14. Coordinadora per a l'Animació Sociocultural de Catalunya <http://www.cascat.org/>

15. International Journal of Social Pedagogy